

Valtioneuvoston selontekoa julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2021-2024

Forum Artis ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto suunnitelmaa koskien.

Selonteossa esitelty suunnitelma on pääpiirteissään kannatettava ja oikean suuntainen. Erityisen merkittäviä luovien alojen kannalta ovat työttömyysturvaan tehdyt parannukset, kuten työttömyysturvan omavastuuajan poistaminen ja työttömyysturvan oikeuden laajentaminen yrittäjiin.

Koronakriisin aikana on tullut esiin erityisesti kulttuurialan työntekijöistä suuren osan muodostavien yksinyrittäjien ja freelancerien haavoittuvuus ja olematon sosiaaliturva ja tulotakuu pitkään valmistelujen työprojektien peruunnuttua tai kulttuurituotteiden jakelun ja markkinoinnin tultua vaikeaksi tai mahdottomaksi koronakriisin kaltaisissa olosuhteissa. Tavallisissakin oloissa puutteet näissä kohdissa ovat olleet pitkään suuri ongelma.

Tämän vuoksi tarkennettuihin julkisen talouden suunnitelmiin tuleville vuosille kannattaisi nyt lisätä toimia, jotka parantavat yksinyrittäjien ja freelancerien sosiaaliturvaa ja asemaa työmarkkinoilla. Tällaisia ovat esimerkiksi se, että edellisen vuoden tekijänoikeustulojen vaikutus seuraavan vuoden työttömyystukeen poistetaan, sekä työttömyysturvan yleinen laajentaminen ja yksinyrittäjien YEL-maksujen kohtuullistaminen. Tulojen, tukien ja verotuksen säätelyä helpottaisi merkittävästi, jos luovalla alalla toimiville tyypillisen hajaantuvan tulonmuodostuksen (tekijänoikeuspalkkio, työtulo, apuraha, esiintymispalkkio jne) voisi yhdistää saman verotus- ja sosiaaliturvakäytännön piiriin, joka voisi alkaa siten, että siirretään luovan alan yksinyrittäjien eläkevakuuttaminen kokonaisuudessaan MYEL-järjestelmään.

Tulevilla budjettikausilla olisi vahvistettava paitsi julkista tukea nauttivien taidelaitosten ja toimintojen rahoitusta, myös luotava jonkinlainen turvatakuujärjestelmä sellaisille yksityisille luovan alan toimijoille kuten festivaalien ja tapahtumien järjestäjät, jotka saattavat kärsiä peruuntumistilanteessa suuria tappiota. Tällaisten yritysten kuten myös monien luovan alan yksinyrittäjien tai pienyrittäjien on ollut vaikea saada tappioita kompensoivaa ja tasaavaa rahoitusta nykyisten kanavien kuten Business Finlandin kautta. Niiden tilanne vaikuttaa suoraan niiden rekrytoimien luovan alan teknisen henkilökunnan jäsenten ja taiteilijoiden palkkoihin.

OKM:n osalta apurahajärjestelmää on kasvatettava ja muutettava pysyvästi joustavammaksi, jotta se mahdollistaa taiteellisen toiminnan tukemisen erilaisten kriisien kohdatessakin. Veikkauksen voittojen väheneminen, johon suunnitelmassa viitataan, pitäisi ottaa jo vuosina 2021-2014 huomioon siten, että veikkausvoittovaroista maksettavaa kulttuurin rahoitusta aletaan siirtää pysyvästi perusbudjettiin.

Forum Artis ry
Virpi Hämeen-Anttila, pj.